

I am still learning.

- Michelangelo
at age 87

"Everybody is a genius.
But if you judge a fish
by its ability to climb a tree,
it will live its whole life
believing that it is stupid."
— Albert Einstein

It's what we
think we know
that keeps us
from learning.

CLAUDE BERNARD

*"Learning is the
only thing the
mind never
exhausts, never
fears, and never
regrets."*

- LEONARDO DA VINCI

An organization's ability to learn, and translate
that learning into action rapidly, is the ultimate
competitive advantage.

(Jack Welch)

Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid

Leren in verandering

George Gelauff

KiM symposium 2015

13 oktober 2015

In 2020 wil IenM:

- Te midden van een sterk veranderende omgeving **aantoonbaar** bijdragen aan een leefbaar, bereikbaar en veilig land, langs de vijf ambitieuze doelen
- In samenspel met **medeoverheden** en de kracht van de **energieke samenleving**
- Bewust van de vier verschillende **rollen** die medewerkers van IenM te spelen hebben
- Gebruik makend van de **kracht** van beleid, uitvoering, toezicht, kennisinstellingen, staf en bedrijfsvoering
- Door **flexibilisering** van het werk **rond de 4p's** uitgaande van gegeven beperkte financiële en personele capaciteit.

2016-2020: Lerende organisatie

Dat kan alleen bereikt worden door in 2016-2020 IenM te ontwikkelen tot een **lerende organisatie**, die telkens verbeteringen zoekt in de interne en externe werkprocessen.

Opzet

- Kader
- Ontwikkelingen
- Bruggen

Kennis heeft vele dimensies, leren dus ook

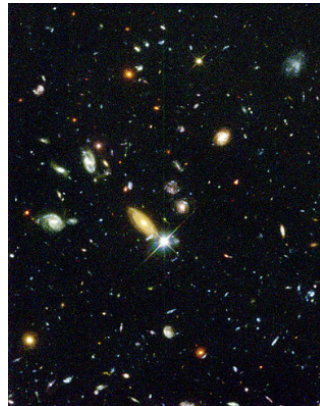
Weten-Wat

Feiten

Weten-Waarom

Principes
Fundamenteel

Weten-Hoe

Uitvoering
Vaardigheden

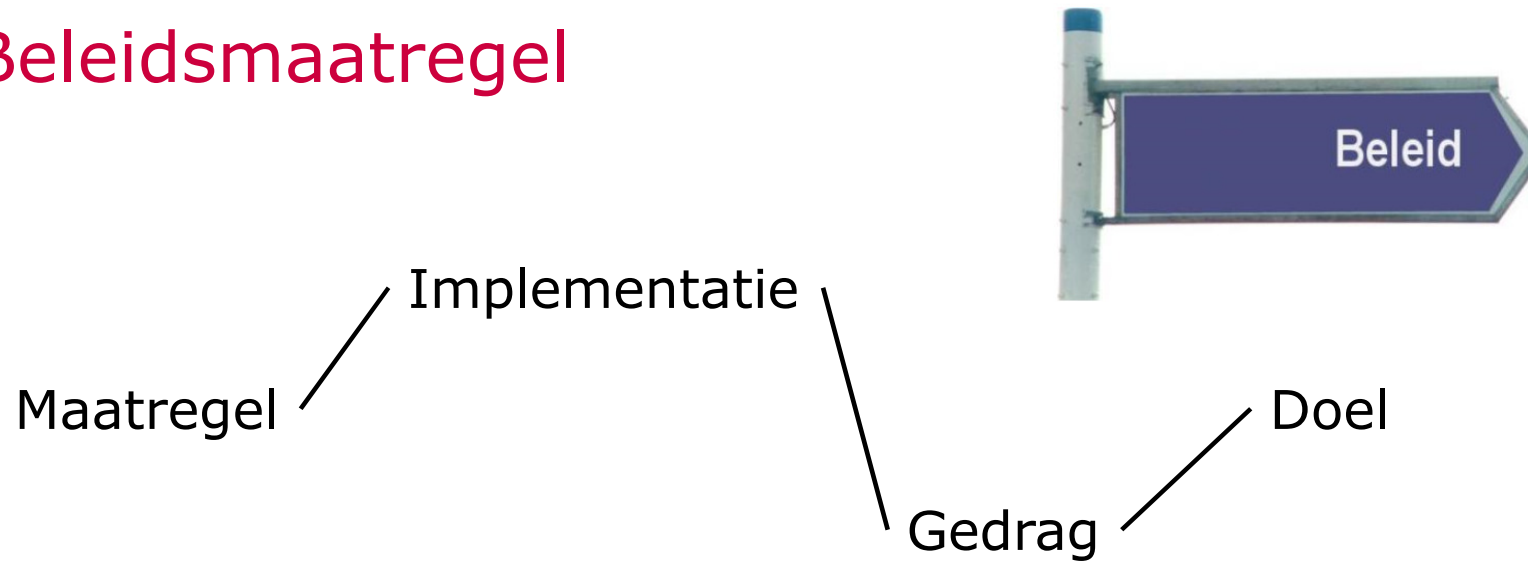
Weten-Wie

Personen

Beleidsmaatregel

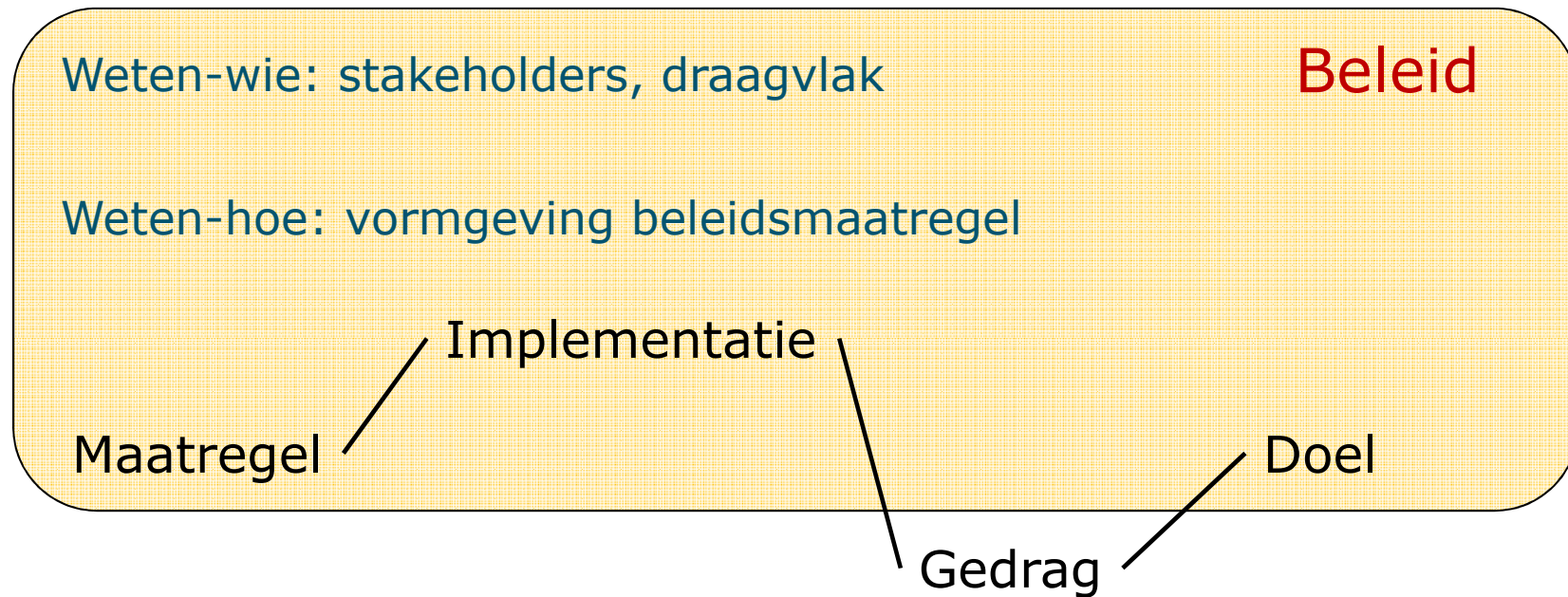

Op zoek naar kenniskerncompetenties

- Wat bekend?
- Wat leren of elders halen?

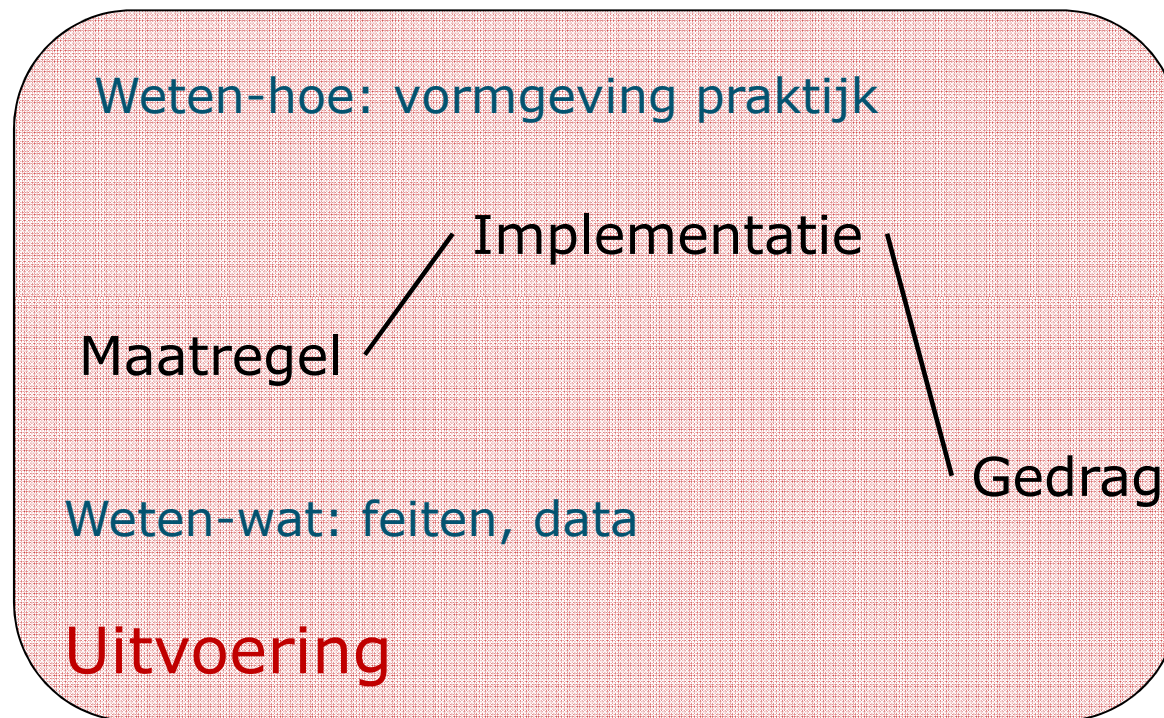

Kerncompetenties beleid

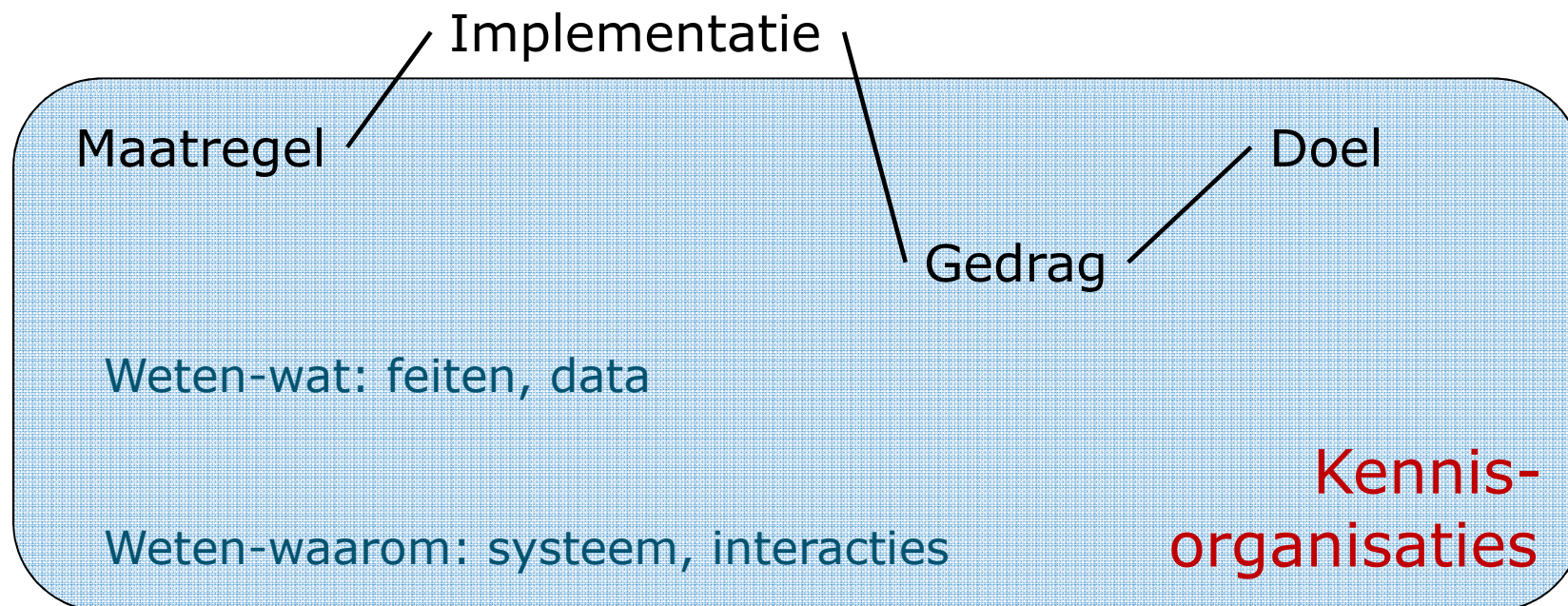
Kerncompetenties uitvoering

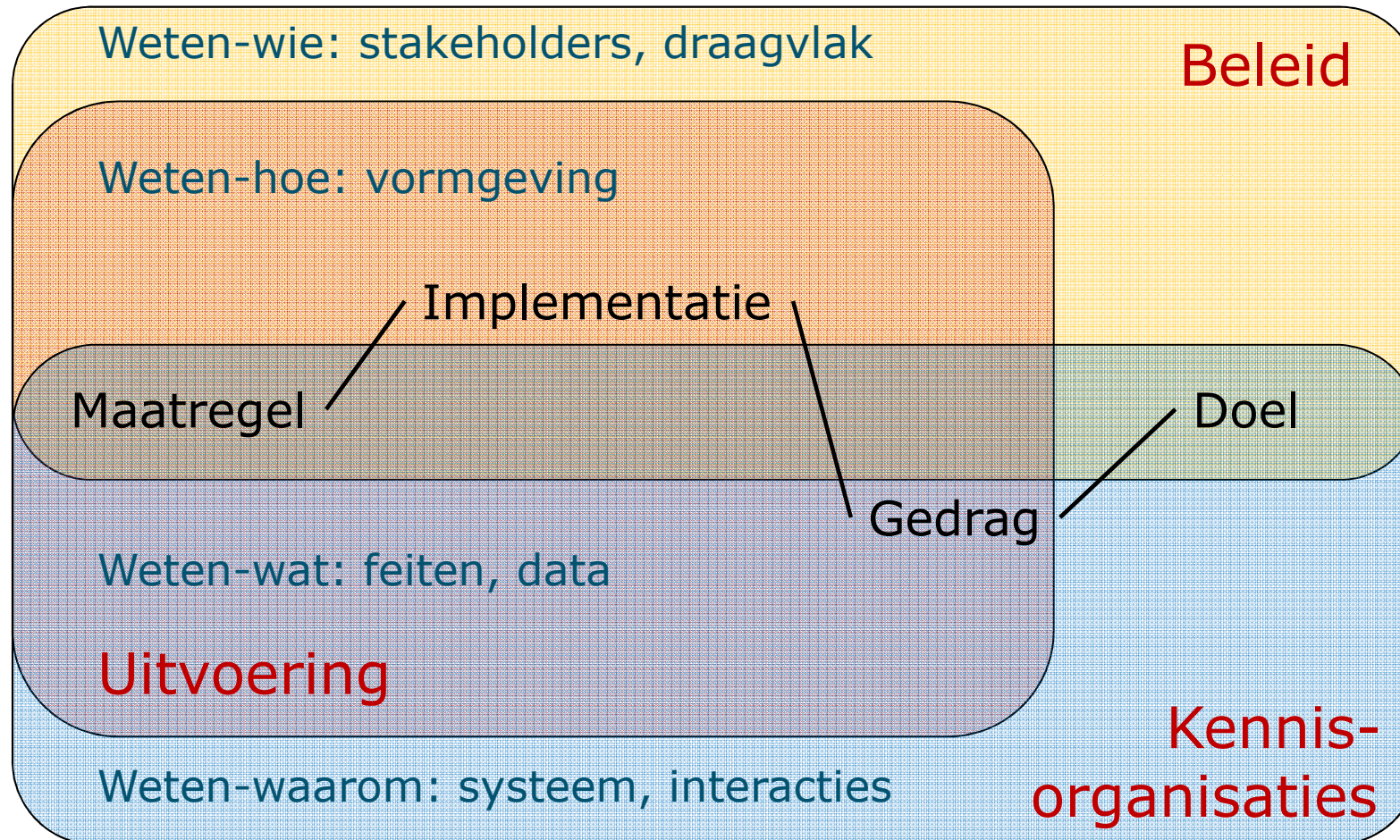

Kerncompetenties kennisorganisaties

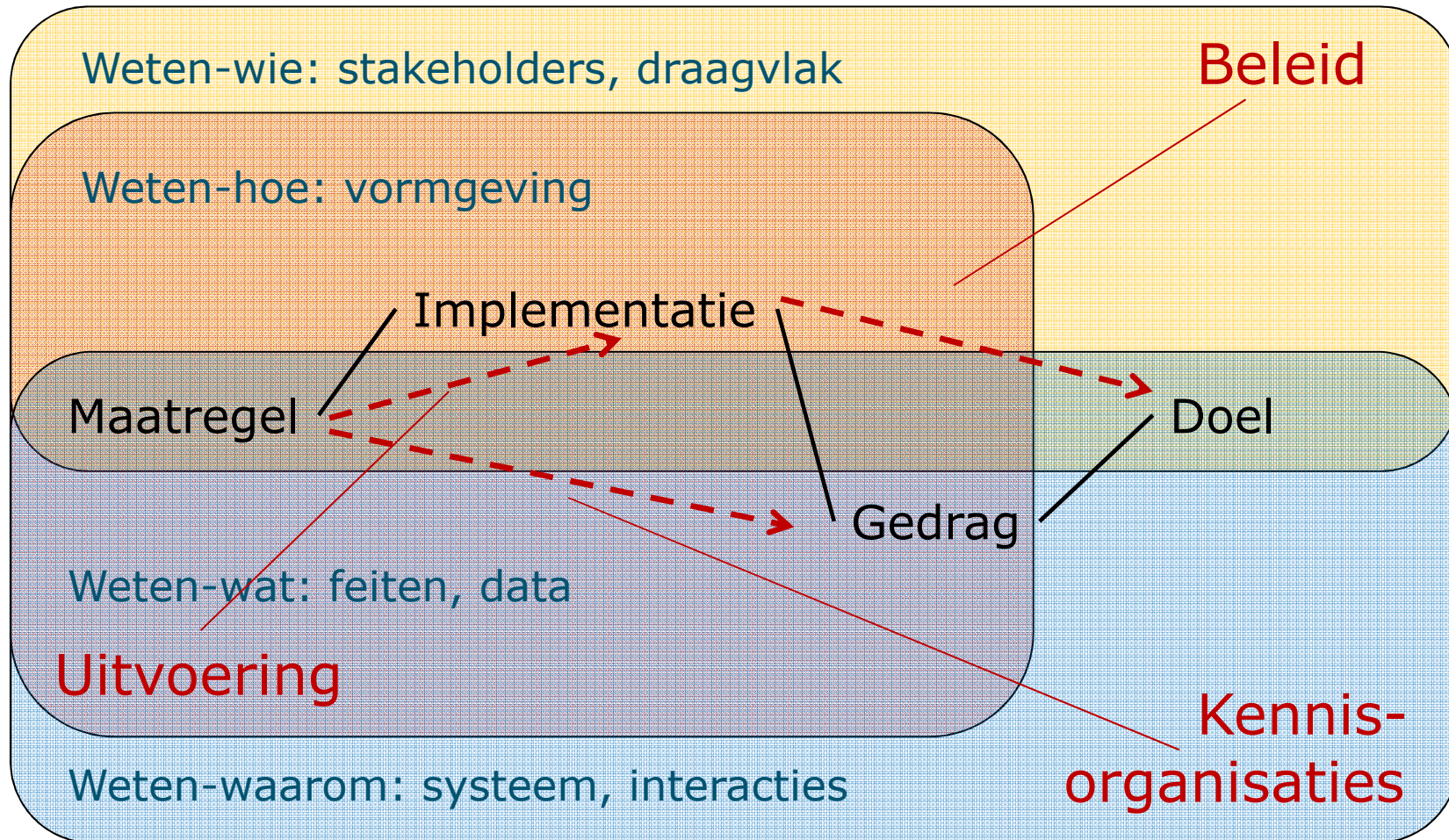

Kerncompetenties gecombineerd

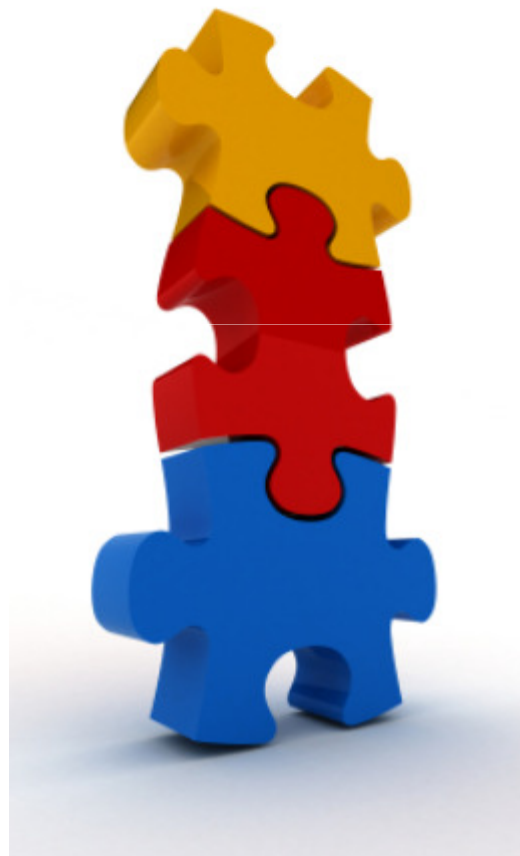
-----> = Valkuil

Opzet

- Kader
- Ontwikkelingen
- Bruggen

IenM

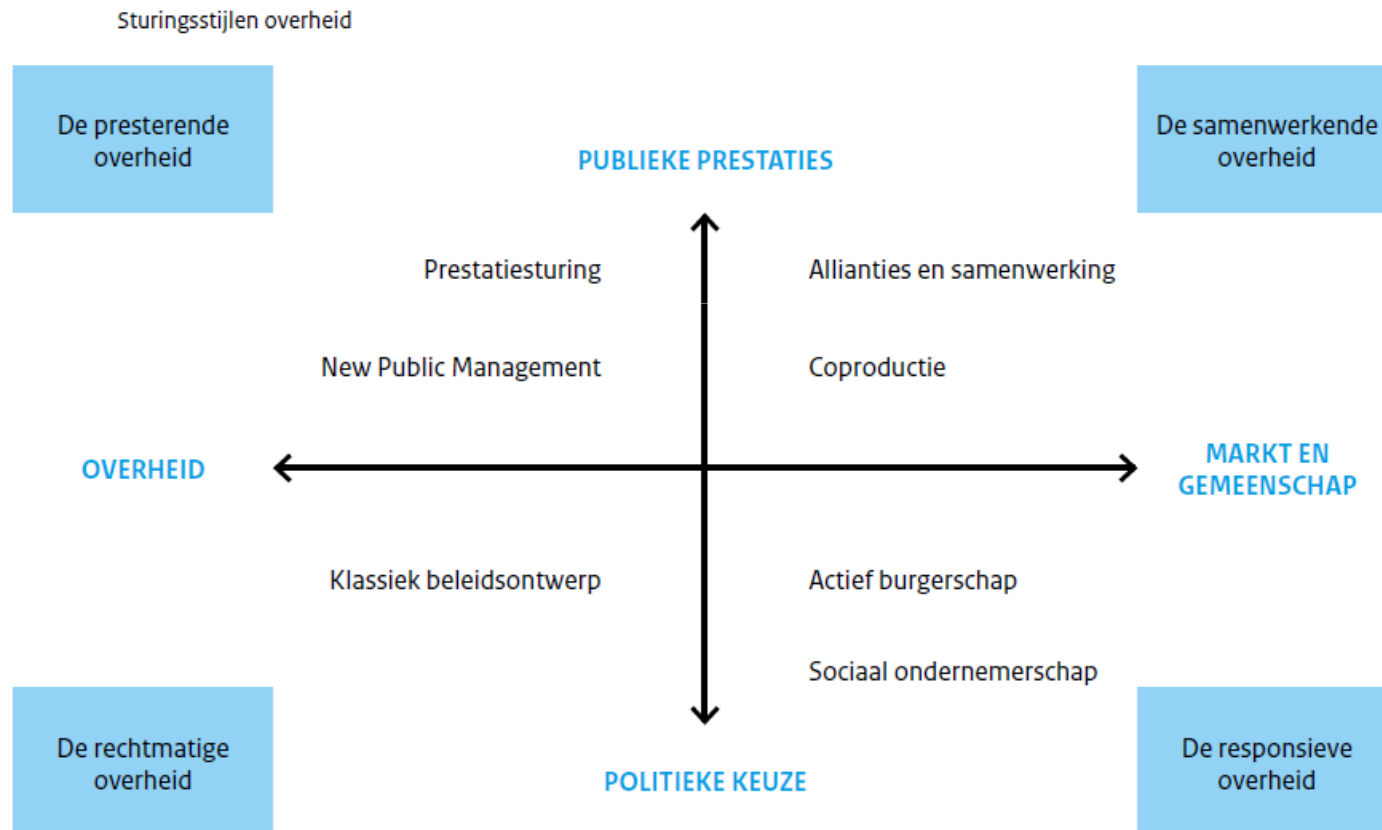
- Hectiek
  - kennis opbouwen kost tijd en inspanning
- Koers IenM: meer leunen op kennisinstellingen
  - kennis aan tafel
  - minder kennis binnen beleid
- Werken in programma's: bijvoorbeeld Beter Benutten
  - flexibel: inzet, reactie
  - leren binnen beleid
- Decentralisatie: samenwerken met andere overheden

Platform Beter Benutten

Vernieuwing sturingsstijlen overheid

Leren op kerncompetenties: beleid

Weten-wie: stakeholders, draagvlak

Weten-hoe: vormgeving

Beleid

Hectiek

Minder kennis in beleid

Programma's

Decentralisatie

Nieuwe sturingsstijlen

Ontwikkelingen bij kennisorganisaties

- Maatschappelijke kosten-batenanalyse
  - investeringen: wegen, water, ruimtelijke ontwikkeling ...
  - concrete projecten, duidelijk omschreven
- Causaliteit vaststellen: experimenten
  - sociaal experiment: controle groepen
  - natuurlijk experiment: regeling overtekend, willekeurig toekennen

De andere 4 i's: nog veel te leren

- Instandhouden: proportionaliteit onderzoeksinspanning
  - MKBA niet altijd zinvol
- Innovatie: veelzijdig en complex
  - veel effecten onbekend
- Informeren: gedragsverandering niet vanzelfsprekend
  - gedragseffecten vaak onbekend
- Inrichten: de puzzel van projectafbakening
  - synergie meetbaar door MKBA's van combinaties van onderdelen

Leren op kerncompetenties: kennisorganisaties

Kennisorganisaties

Weten-wat: feiten, data

Weten-waarom: systeem, interacties

MKBA
Causaliteit
Instandhouden
Inrichten
Innovatie
Informeren

Ontwikkelingen: naast elkaar leren

Weten-wie: stakeholders, draagvlak

Weten-hoe: vormgeving

Beleid

Hectiek
Minder kennis in beleid
Programma's
Decentralisatie
Nieuwe sturingsstijlen

Kennisorganisaties

Weten-wat: feiten, data

Weten-waarom: systeem, interacties

MKBA
Causaliteit
Instandhouden
Inrichten
Innovatie
Informeren

Opzet

- Kader
- Ontwikkelingen
- **Bruggen**

Bruggen: over, van en met elkaar leren

Weten-wie: stakeholders, draagvlak

Weten-hoe: vormgeving

Beleid

Kennisorganisaties

Weten-wat: feiten, data

Weten-waarom: systeem, interacties

Aantoonbaar
effectief

Brug van kennisorganisaties naar beleid

- Taal: eenduidige begrippen
  - waar nodig en mogelijk vertalen
- Beleidsinzicht: gevoeligheden onderkennen
- Vraaggericht: beleidsvragen
- Verankeren methoden en technieken, bijvoorbeeld bij programma's
- Proportionaliteit
  - causaliteit perfect vaststellen in 1% van de gevallen
  - of ruwere indicatie voor 80%?
- Ex-postevaluatie: werken onderzoeksmethoden?

Kennisorganisaties leren over en van beleid

Weten-wie: stakeholders, draagvlak

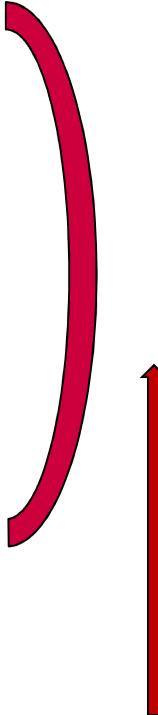
Weten-hoe: vormgeving

Beleid

Kennisorganisaties

Weten-wat: feiten, data

Weten-waarom: systeem, interacties

Taal, beleidsinzicht
Vraaggericht
Verankeren
Proportionaliteit
Ex-postevaluatie

Brug van beleid naar kennis

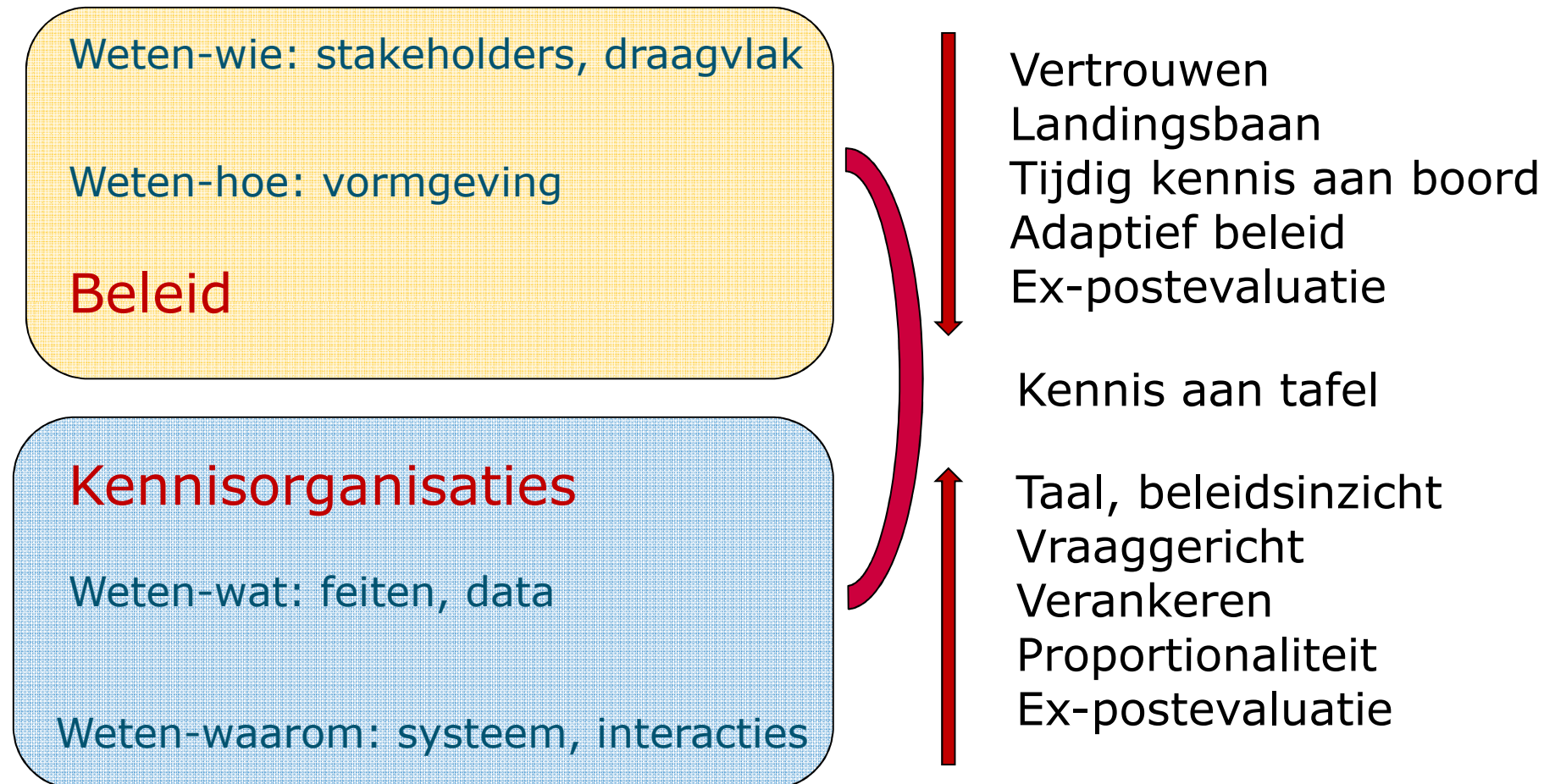
- Vertrouwen in *evidence based* beleid
  - effect meten maakt kwetsbaar
- Landingsbaan: verwantschap met kennisontwikkeling
- Tijdig voorsorteren op trage kennisprocessen: vroeg aan boord
- Ruimte om te experimenteren: juridisch, meten
- Adaptief beleid: onderweg leren via monitoring
- Ex-postevaluatie: werkt beleid?

Beleed en kennisorganisaties leren over en van elkaar

Gemeenschappelijk leren: experimenten

Weten-wie: stakeholders, draagvlak

Beleid

Weten-hoe: vormgeving

Uitvoering

Weten-wat: feiten, data

Kennisorganisaties

Weten-waarom: systeem, interacties

Ruimte bieden

Praktijkervaring

Ontwerp en analyse

Gemeenschappelijk leren: ex-postevaluatie

Weten-wie: stakeholders, draagvlak

Beleid

Weten-hoe: vormgeving

Uitvoering

Weten-wat: feiten, data

Kennisorganisaties

Weten-waarom: systeem, interacties

Werkte beleid?

Uitvoering zoals verwacht?

Klopte analysemethode?

IenM aantoonbaar effectief

- Leren over, van en met elkaar: bruggen slaan
- Samen leren:
  - experimenteren
  - ex-postevaluatie: sluit de *learning loop*
- Leren gaat niet vanzelf: cultuur
  - serieus nemen
  - vertrouwen
  - durf

“Je leert pas over projecten als je de positieve en negatieve ervaringen niet bewaart tot de evaluatie, maar ze direct deelt met je collega's.”

